

קופת הרובלים

כל ארה חוברו

רגלי כאלות בהררי נמרים — וכל צי כל בעלי השיר יולאים בשיר וממשיכים בשיר, [יפאלו הרים] במינים ועונגים וכלי זמרים. —
 לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת אקרא בחיות והדרים, ואלף תודות אעלה לך אלהי אבותי ולבונה רבבות נכרים, כי עני אני וגוע מבטן ומלידה ומנערים, ורק אתה בהסדרך חומל וגומל עלי ותשאני על כנפי נשרים. לכן כל עוד רוחי צי אהלך ערצים ושחרים — ואנך נכחי לסנך כמים מוגרים. — אנא יהוה קטן חריך שקא, צר יומא בקא, די למפרסת ותקתקי עביד דקא, דקא מן הדכא. —

מדווצא בקבו קטיע, ויזרח לו השמש — והוא על יריכו לולע, וידי יד כהה, רותה וגוסה בלי נהה, ורוחי כרחל גזוזה בכל פאה, ויהי צבוקר — והגה היא לאה. —
 וידי אני יושב וברזילי קהה, כעבד נרלע דלת במרלע, וכאפרוח ערום בקני בלי כנף ודיאה — ועיני לשמים נעלית בלי גלון וגאה, ולחסדי ה' אלהי אבותי נפשי הנכאה למאה. — והגה יד ממרום שלחה בתן וחסד מלאה, ויוריד לפני בריחים מואזרות מאורי אור השכל ודיעה — ויערני ויארני ויורני על אחת שערים מאה. —
 לכן צטרם יאגרו השערים בהאמרים, אקרב אל המוצב ככילבא רעיה בקולמיה כאכרים, ואשלים פרים נדרים, בדברים ברים. למאיר עיני לבקרים, וישם

הק' ישראל לופשיץ.
 לפרט ובוה חוק ויאמן לבבכם כל המחילים לה' לא"י

שבילי דרקיע

והוא למוד לעשות לוח וקאלענדער בעצמו.

(ה) ולבעבור כי לפי האמור כל ימי חדשי הלבנה הן כ"ט ימים, י"ב שעות תשציג חלקים, והרי כ"ח ימים כגון בשבועות שלימות, וא"כ צדד ימי השבוע מתרחק מולד ממולד שלחרי, יום א', וי"ב שעות [ותשציג חלקים] והוא הנקרא ש א ר י ת ה חודש.
 (ו) ולכן היודע מהי מולד של חודש א', ורוזה לידע באיזה יום בשבוע יחול המולד בחודש הסמוך לו לחרי, יררף רק להמולד הידוע לו, את שארית כל חודש, היינו א' י"ב השל"צ. ובמה שיבא לו יעשה מהחלקים שעות, ומהשעות ימים, ומימימים שבועות. ומה שיבא לו אחר כל אלה, הוא הוא זמן מולד הבא. למשל אם מולד הידוע לך ה' ציוס ו' בשעה כ"ב ושמי"ח חלקים, ורוזה אתה לידע באיזה יום בשבוע מולד של חודש הבא אחריו? יררף לו מן מולד הבא אי"ב השציג ש א ר י ת כל חודש, כז"ל, ויבא ההשמ"ח חלקים ול"ד שעות, ה' ימים. תעשה מהחלקים שעות, ותלרפס לשעות כ"ב לך, ואלה"כ תעשה מהשעות ימים ותלרפס לימים ש"ש לך. ומימימים תשלך כל ז' ז' מזהן שיעור שבועות — ונמלא ישראל לך 61—11—1. ר"ל שהמולד הבא יהי ציוס א' בסוף שעה י"א וס"א חלקים מתחלת ליל א'.

ודוא מאמר א' מסוד העיבור בקרנה. ככדי ללמד בני יהודה קשת חשבון תקופות ומולות, וגם לבעבור כי מלוה תהי' לנו עסקינו כה (כשנת ע"ה א'). אולם העיקר מה שהעניי להכיר עלים האלו לסדר מועד, הוא לבעבור שנתחלה עלה במחשבה לפני לעשות נ"ר לשמחו הקדושה של ע"ר אבא"ו בגלון זוק"ל, אשר באזר כל כלי חמד שהינה אחריו נכרה, נמלא גם חיבור אחד על עברות. וגם ידעתי שהיה משתוקק להאזינו לאורה. אולם כאשר נדחקתי כסומכס לפני ולפנים בחדרי דבריו הקדושים, מלאתי שהמה קלרים מאל משגל אדם פשוט, ובקורות דבריו הקדושים המה נאותים רק לשכל ענקי כמוהו זוק"ל שה' מעניק החמה בקומתו. — ולכן למען יהנו בו גם קלירי ראי שמתני מתני ותבנתו חטור זה ופליגא קודשא דדיווא והרחבתי העניינים, וגם סדרתי הדברים בצדק פדקי, כדי להחננו בין הפרקים (כיומא ד"ד ב'), ובכלל דברי דבריו הקדושים דיני אמרי דילי הוא, שלי ושלנו שלו. והנה נזות ע"ר זוק"ל עמדה לי, כי נתן לי אלהים שכרי, שחדשתי ת"ל כמה דברים ותלמתי כמה קוסיות שלא תרלו לנו הראשונים. ותשחתי דלגב דוטר מרכס לכן תבנתו לסדר מועד מין במינו. והנה ידעת חשבון זה, נתלק ל' עניינים, והן. א) קביעת החודש. ב) עיבור השנה. ג) תקופת החמה. ד) חשבון חדשי האומות לחמה. ונפרסם אחד לאחד כס"ד.

חלקים	שעות	ימים
848	22	6
798	12	1
61	11	1

א) קביעת החודש.

א) אגחנו ישראל קדושים מוין כל ימי תגינ לפי חדשי הלבנה. שנאמר החודש הזה לכם ר"ח, והרי אין לחמה חדשים, דלן כיכר בהקפתה בגלגלה שום חודש, רק בהלבנה, שבסוף מרווחה בגלגלה גרע אורה, וא"כ בהחלת חדשה, אורה מתחדש ומוסיף והלך, ולכן יקראו ימי הקפתה חודש.
 ב) אולם טעם הדבר אשר ארה רנה ושוב, הוא משום דסיהרה לית לה מדגנמה כלום, ואין לה אור עצמי, שהיא גוף עכור מימי, ומקבלת אור זרהותה מקרני החמה, לפי מעמדה גדה בהקפתה בגלגלה, ולכן רק אז שבה הפונה אל החמה אפשר שיחזיר כולו אז מקלותו, כפי מעמדה מול החמה. ולכן בחלי החודש הראשון, שאז מעמדה הוא באופן שבכל יום יתראה לנו יותר מפני הלבנה הפונים אל החמה, נראה לנו בהלבנה כאילו כל יום אורה מוסיף והלך. ומתני החודש האחרון ואילך, פני הלבנה החשובים הפונים אלינו, מתחילין להסתיר מומל פני החמה. ולכן נ"כ אורה מתחיל להמעט לנעינו כל יום יותר, עד שלבסוף החודש כל פני הלבנה הפונים אלינו נסתרים מהחמה. לכן אז לא יראה לנו עליה שום קרן אור. — עד אשר תחזור ותע להקיף בגלגלה בדרכה, אז שוב יתחיל להתראה עליה קרן אור חדש, ואז תעשה פעה נקרא מולד, שנראה כאילו נולד בה אור חדש.
 ג) אמנם דבר פשוט הוא, שמאחר ששעת המולד הוא בעת שיראה קרן אור הראשון על הלבנה. א"כ אין שעת המולד בכל מקום על הארץ שוה, — לזה בכל מקום בארץ יתראה הקרן הראשון על הלבנה בזמן ורגע א' שבו, אלא הכל לפי מעמד המקום מול הלבנה, ומה שיתראה שם ממנה. — אבל מפני שבזמן המקום קדשו הסגורין החודש בירושלים, לכן זכר למקדש נחשוב גם עתה שבזמן המולד כפי שהוא בירושלים עיר הקודש תיב"ב:

ד) וגמריי דלן בין מולד למולד רק כ"ט יום י"ב שעות ועוד 798 חלקים 1080 משעה (והחלקים הם 44 מינוטען 3 1/8 זעק'). ולכן בחרו קדמוינו לחלק השעה לתה"ק חלקים, מפני דבכה"ג אפשר לחלקם לכמה חלקים שלמים. והיינו חלי, שלש, רביע, חמישיה וכו' חוץ משביעית. ורבינו של"ה נתן ס' לדבר אפשעה בס (ישעיה כ"ו ס"ד) נוטריקון אלף ס' שעה.

שבילי דרקי

סוד העיבור

מחמת שלא נוכל לחלק להיום [כפי' ז'] ע"פ מולדה של לנגה כמודש הואו אינו כ"א לטוף כ"ע ז"ב תש"ג ש"ו.

י' ובאשר שידענו שארית השנה כמה הוא, א"כ אם נדע מולד של ר"ה האחד, ונראה לידע מתי יהי המולד של ר"ה הבא, אז נקבל טבל לידע זאת. דהיינו נטויקוף על המולד של ר"ה שעבר את שארית השנה. דהיינו אם השנה שצנ' צ' מולדות הללו היא פשוטה, נטויקוף על המולד של ר"ה שעבר ד"ח תתע"ו. ואם השנה היא מעוברת, נטויקוף על המולד של ר"ה שעבר הכ"א תקפ"ט, ומה שינטרף מהחלקים נעשה שעות, ומהשעות ימים, ומהימים נשלך השבועות, ומה שבשאר ח"כ מרימים והשעות והחלקים הוא הוא המולד של ר"ה הבא. לבישל מולד ר"ה של שנה זאת הי' ביום א', בשעה ט', ואפ"ד חלקי שעה, כזה"י

חלקים	שעות	ימים
884	9	1
876	8	4
180	18	5

ובאשר שהשנה פשוטה, נטויקוף על מולד זה, ד"ח תתע"ו, ונלרף כ"ל. ונעשה מהחלקים שעות, ומהשעות ימים, ומהימים נשלך כל ז' ז', שהן מספר השבועות השלימות. ונמלא שיאשר ה', יח, ק"פ, דהיינו שמולד ר"ה של שנת תר"ה יהי' ביום ה', בשעה י"ח, וק"פ חלקים.

יא) אמנם מן הראוי הוא, שיהי' ר"ה תמיד ביום המולד. רק לטעמים אינו כן, מדיש לזה ד' רחיות ומנחו זה קמאי סימנין בזה"ל.

א) לא אד"ו ראש. ב) מולד זקן בל תדרוש. ג) ג"ט ר"ד בשנה פשוטה גרוש. ד) בט"ו תקפ"ט אחר עיבור. עקור מלשורשן. והילך פירושו.

א) רחיה א', לא אד"ו ראש. ר"ל כשהי' מולד תשרי ביום א', או ביום ד', או ביום ו', בימי השבוע או נדחה ר"ה ליום שאחר המולד (כ"א תכ"ח). ופעם דחיי' זו הוא, דאם יהיה ר"ה ביום א', אז יבוא השבועא רבה בשבת, ולא יחצונו או השעמנו. ולפעמים מתרמי ב' וג' ר"ה זא"ך, ונמלא ישכח לבטוף מלות היבוס הערבות. ואף דבר"ה לא חששו כך כשיחול בשבת. שיחצטל מלות חקיעת שופר דאורייתא? ועכ"פ חובס הערבות שאינו רק הלממ"ס (כסוכה מ"ד ח"א), היא קלה על האדם. והכי חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה (כחגיגות דז"א א'). וגם בימי ד' או ו' אין קובעין ר"ה, שלא ביום י"ב סמוך לשבת. דשנקבע ר"ה ביום ד' יבא י"ב ביום ו'. וכשנקבע ר"ה ביום ו', יבא י"ב ביום א'. וחששו ח"ל משום ירקא ומתא (כ"ה ד"כ ע"א). להכי גם בכה"ג דחינן את יום ר"ה ליום שאחר המולד (כ"ה ד"כ ע"א).

ב) רחיה ב', מולד זקן בל תדרוש. ר"ל אם יהי' מולד תשרי י"ח שעות ביום, שהוא בחצות היום, או למעלה ממנו, או נקרא מולד זקן, ונדחה ר"ה מאותו יום ליום שלאחריו. ופעם הדבר כיון דכ"ד שני מכסי סיהרא (פ"א ד"ה ד"ב), דלדין סיה מחדתי י"ח מעתיקא, ולבני א"י להיפך. וא"כ כשהי' המולד אחר י"ח שעות ביום, לא תראה הלכנה בלאתו יום בשום מקום ביום ר"ה — וזה יזלתא לבי". ולכן דחינן את יום ר"ה ליום שאחר יום המולד. ואם יהיה למחר א' מימי אד"ו, כמו ר"ה של שנת ה"ה הבעל"ט, שהמולד הוא ביום ה' י"ח שעות וק"פ חלקים, נמלא הוא מולד זקן. וגם למחרתו ביום ו' א"א שיהיה ר"ה, מתאמרינן לא אד"ו ראש, לכן, נדחה ר"ה ליום ש"ק, דהיינו ב' ימים אחר המולד. אולם אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף חלקי שנה מן ה"ח שעות ה"ל, אז אין ר"ה מרחה מיום המולד, דהרי אז אפשר שהרחה הלכנה או בלאתו יום ברגע האחרון בשום מקום.

ג) רחיה ג'. ג"ט ר"ד בשנה פשוטה גרוש, ר"ל אם השנה הבאה יהיה פשוטה, והמולד של ר"ה הוא ביום ג' בשעה ט' ור"ד חלקים, מהתחלת הלילה, וכ"כ אם השעות או החלקים הם יותר מזה. אז ג"כ נדחה ר"ה מיום המולד. — וגם למחרתו ביום ד' א"כ שיהיה ר"ה דהרי לא אד"ו ראש. ולכן נקבע ר"ה ביום ה', דהיינו למחרת מחרתו מיום המולד. ופעם הדבר הוא משום שכשנטויקוף על ג"ט ר"ד שהוא המולד מר"ה זה ד"ח תתע"ו שהוא שארית שנה של שנה פשוטה הבא, א"כ יהי' המולד של ר"ה הבא אחר שנה זאת ד' י"ח, דהיינו ביום שבת י"ח שעות על היום. וא"כ יהיה המולד הוא מולד זקן, וננטרף לדחות או ר"ה מיום המולד, וגם מיום שלאחריו ננטרף ביום ה', דלא אד"ו ראש. וא"כ אם היינו קובעים ר"ה זה ביום המולד, דהיינו ביום ו', יהי' צינ יום ר"ה זה ליום ר"ה הבא ו' ימים, ונלטרף לעשות בשנה שלפני ר"ה הבא, שמונה חדשים מיום המולד. ומה שארית הרבה יותר מדאי מ"ב פעמים כ"ע י"ב תש"ג בשנה פשוטה בשנת הלכנה, שאינו בחצות רק ש"ד ימים? לכן ניהא טפי לדחות ר"ה זה מיום המולד ביום ג', ליום ה', ויהיה ר"ה הבא ביום ב' ויהי' צינ ר"ה זה לר"ה הבא רק ד' ימים ותהי' השנה כסדרן. אבל אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף שששעה מהמולד ג"ט ר"ד דלא יחסר ג"כ חלק א' מן ה"ח שעות של יום המולד הבא. אז אם השנה הבאה היא מעוברת. דבשני אופנים אלו לא יהי' ברי"ה הבא מולד זקן, או נקבע ר"ה דהשתא ביום המולד, דהיינו ביום ג'.

ד) רחיה ד'. במ"ו תקפ"ט אחר עיבור עקור מלשורשן, ר"ל אם יבוא מולד ר"ה דאחר שנת מעוברת, ביום ב', בשעה ט"ו ותקפ"ט

חלקים על היום, וכ"כ כשהשעות או החלקים יהיו יותר מזה, אז נדחה ר"ה מיום המולד, ונקבע ביום ג' שלאחריו. ופעם הדבר שאם מולד זה הוא צעת במ"ו תקפ"ט, א"כ היה מולד ר"ה שלפניו ג' י"ח, שהרי אם תנכה מן בט"ו תקפ"ט, שהוא מולד של ר"ה דהשתא, את היתרון של שנה מעוברת שעבר' דהיינו הב"א תקפ"ט (כלעיל סי' ט').

חלקים	שעות	ימים
589	15	2
589	21	5
	18	8

יח"ח הא"ך אפשר לנגות 21 מן 18. או 5 מן 2

י"ל תהיה לך להט"ו שעות יום א' מהב' ימים, ויהיו יחד 39 שעות ומתן תנכה 21 שעות ויב' ליום א' והשתא לך תהיה שעות שלמה, ויהיו יחד 8 ימים ומתן תנכה 5 ימים, וא"כ היה מולד זקן, ונדחה אז ר"ה מיום ג' שבו הי' המולד. וגם ביום ד' שלאחריו לא יהי' אפשר לקבוע ר"ה או, דלא אד"ו ראש. ועל כרחק הי' אז ר"ה ביום ה'. וא"כ אם נקבע ר"ה זה ביום המולד שהוא יום ב' לא יהי' צינ ר"ה זה לר"ה שעבר רק ג' ימים. והרי זה א"א כשהשנה מעוברת, אם לא שיהיו ח' חדשים חסרים בשנה מעוברת, וזה קטור הרבה מ"ג פעמים כ"ע י"ב תש"ג ח' חדשים חסרים. לכן דוחינן את יום ר"ה הזה מיום המולד ליום שלאחריו, ואז יהי' ד' ימים צינ ר"ה זה לר"ה שעבר, ועשינו ג"כ מה"ע השנה שעברה חסירה, דהיינו השוון וכסליו שנין חסרי', כמו שנבאר להלן (סי' י"ב). אולם אם נחסר רק חלק א' מתתק"ף מן במ"ו תקפ"ט ה"ל צמוד דהשתא, דלא לא יהי' מולד של ר"ה שעבר מולד זקן. או שלא יהיה שנה מעוברת שנת עיבור, אז נקבע ר"ה זה ביומו (מיסו בזמן שקידשו ע"פ ראייה לא פנו אל ד' הדחות ה"ל ולעולם

קדשו המודש ביום שאלו העדים (דמכ"ס פ"ה מקד"ח סי' ב').

יב) ובר' דחיי' ה"ל תלוי קביעת השוון וכסליו, שיהיו שנין מלאין או שניהן חסרין, או א' מלא וא' חסר. דאם אין שם שום דחיי' ברי"ה הזה ור"ה הבא, אזי יהי' צינ ר"ה דהשתא לר"ה הבא, חוץ מיום קביעתו של זה ושל זה, ג' ימים בשנה פשוטה, וה' ימים בשנה מעוברת. ולכן עושין אז השוון חסר וכסליו מלא. ונקראת השנה כסדרן (כלעיל סי' ח). ואם ע"י הדחיות ה"ל שבר"ה דהשתא, יהיו צינ ב' הר"ה חוץ מימי קביעתן בעלמא, ב' ימים בשנה פשוטה, או ד' ימים בשנה מעוברת, או נעשה השוון וכסליו שניהן חסרין. ונקראת השנה חסירה, ואם ע"י הדחיות ה"ל הנקרא ר"ה הבא מיומו, ויהי' ע"י"ו צינ ב' הר"ה חוץ מימי קביעתן ד' ימים בשנה פשוטה, וו' ימים במעוברת אז יהיו השוון וכסליו שניהן מלאין, ונקראת השנה שלמה. (ופעם הדבר שאנו מחסרין או ממלאין דוקא ב' חדשים אלו, הוא משום שנוצט לתקן השנה מתחלה, כדי לידע סדורן מיד, שלא יבא הדבר לידי שכתה. רק שלא יהי' אפשר להוסיף או לגרוע בחשרי מדיש בו זמנית ומעטים כדי שלא יתבלבלו ע"י השני, ולכן נהרג לעשות השניים בחשוון וכסליו כסדורן לתש"י [כ"כ המפרש לקד"ח פ"ח סי' ו']. ועוד משום שחשוון וכסליו היותר רחוקים מהמעודות, ואף אם עשו בהו אינטי נקביע דירחא, לא אהו למיכל חתן נפסח, דכתוך הזמן המרובה הזה כבר ישמעו מאחרי' אם היו חסרים או מלאים [וע"י עירובין ד"מ ע"ב]. ואח"כ יעברו או יחסרו אחד מהשני הקצו, י"ל דמינין ועד תשרי א"א לחסר או למלא יותר, כי הימים האלה מנויים הם לנו כי מתחילת פסח ועד עזרת ליל ב' יום, ומעזרת עד י"ב ידן להיות ג"ט מ' יום, כנגד ג"ט מ' ימים שהי' תשע"ה כבר עד שניסם האחרון שהוא י"ב ח"ל הקביע סלמתי כדברין, א"כ לא נבאר בידנו למלאות כ"א חשון ו כ"ס לו).

יג) ולפעמים ממלאין חשוון וכסליו משום טעם אחר. דהיינו משום שה"ל שנהשכרו לנו בכל חודש וחודש של חשבונם כשעשינו חשון כסדרן דהיינו ו' חדשים מלאים וו' חסרים בסירוג (כלעיל סי' ו'). והרי בחשבון כסדרן לא יהי' ד', רק אם יהי' כל חודש רק כ"ט יום ונמלא אז ח"ל היום שחסר בחודש אחד יתמלא בחודש הסמוך לו. אבל הרי כל חודש הוא תש"ג חלקים יותר מב"ט יום ומחלה נמלא שכל שנה שחשבונם כסדרן א' מלא וא' חסר נחשרו לנו בסוף השנה י"ב פעמים תש"ג חלקים של חשבונם וכשנלרפס נמלאם ח' שעות ותתע"ו חלקים. ולכן כשיתרבו אל השעות ברבוי השנים יתהווה מהם יום שלם שחשברנו בחשבוננו להלך הלכנה? להכי מה"ע הוסיפו תחתינן למלאות חשוון, וע"י"ו יושלם לנו היום שהוא שנהשכר לנו (דמכ"ס פ"ד מקד"ח סי' ג'). ולקמן סי' ב' נביא עוד דעהינו בזה בס"ד.

יד) וקדמונינו ז"ל מסרו לנו סימנין לידע מיד אם חשוון וכסליו שניהן מלאין, או שניהן חסרין או א' מלא וא' חסר. והסימנים הללו בניינן על עקרי זה החשבון והדחיות שאמרו. וזה ע"י ז' מלות אלה לשנה פשוטה, וז' מלות שבלך לשנה מעוברת, כזה:

שו) וזה פירושו. דהוא קמא מכל מלה מרמז ליום ששצבוע שחל בו ר"ה שלפני השנה הבאה. והאות הבתרא מרמז ליום ששצבוע שחל בו ר"ח ניסן בשנה הבאה. והאות האמצעי, אם הוא אות ח', הוא ר"ת חסירה, ור"ל דכשתל כך אז חשוון וכסליו שניהן חסרין. וכשהאות האמצעי הוא ש או הוא ר"ת שלמה, ר"ל דכשתל כך אז חשוון וכסליו שניהם מלאים וכשהאות האמצעי הוא כ', אז הוא ר"ת כסדרן, ר"ל דכשתל כך אז חשוון חסר וכסליו מלא.

בטנה פשוט'	בטנה מעוברת
בחג	בחה
בשה	בשו
גכה	גכו
השא	השג
הבו	החא
זשג	זשה
זחא	זחג

ולפי

שבילי דרקיע

סוד העיבור

יתר על שנות הלבנה תוך י"ט שנים רק שנה אחת והס"ה חלקים. (כ"כ הרמב"ם פ"ט מקדש"ח).

(ב) ותמוה מאד, הרי כשיתרנו המחזורים יתרכו אלו השנה ותפ"ה חלקים עד כדי כמה ימים שחתי" שנת החמה יתירה על שנת הלבנה והרי אנו רואי" שיתקדשו בכל מה דלפשה ורואי" שהמפרש בקדמ"ח פ"ט ה"ג כתב שכשיבא גואל לדק יתורן קושיא זו. ויען האזוב אבר בקיר, ישראל הקטן נים ולא תיר. כרוך למחית ישועה ולודד ניר. ולפע"ד בל"ז ק' הרי מה שחשבו שחפר לנו ב"ט שנות הלבנה ר"ו ימים, י"ח שעות ותל"ז חלקים, היינו רק מה שחפרה הלבנה ב"ט שנים נגד י"ט שנות החמה. אבל הרי אהנו נחשבו שנת הלבנה רק שני"ד יום, א"כ מתשנן שנות הלבנה נוסף יתכרו לנו בכל שנה ח' שעות ותתע"ו חלקים (דהיינו י"ב פעמים תשנ"ג) וא"כ ב"ט שעות הלבנה יתכרו לנו י"ט פעמים ח' שעות ותתע"ו חלקים, שכן יחד ו' ימים וכ"ג שעות, ותמ"ד חלקים. ואם נלדפס לר"ו ימים י"ח שעות ותל"ז חלקים, דהיינו יתרון י"ט שעות החמה על שנות הלבנה כלל, יבא לר"ג ימים וי"ח שעות שחפרו לנו בקביעות הי"ט שנה? ואם גם שנעשה נגד זה ב"ט שעות הלבנה ז' חדשי עיבור בני ל' יום, שכן יחד ר"ו ימים. עכ"פ חפר לנו בקביעות י"ט פעמים ג' ימים וי"ח שעות וא"כ נשאר אלה לנו? וא"כ לא נגד דקפוא לשמאל בחשבון תקופותיו (כעירובין דנ"ו א'), דקיי"ל כוותי' לחשב שנת החמה פס"ה ימים ושש שעות ולעיל. אלא חתי' לגב אדא שכתב הרמב"ם (פ"י ה"ו מקדש"ח) שעל השנן של רב אדא היו סומנין הפסכדין כשיבור השנה, ואין שנות החמה רק פס"ה ימים וז' שעות ועוד 417 ⁴⁵⁰ משעה, וא"כ בסוף י"ט שנה

אשר בכללן יש ז' שנים מעוברות ועלה שנות החמה פס שנות הלבנה שזה בשנה לדעת הרמב"ם. עכ"פ דע"פ לפי השקיענו שנעשה חודש א' מלא וחודש חסר, יתכרו לנו בכל סוף מחזור ו' ימים וח' שעות. ואפי' אם ננכה מזה ז' חזי ימים בקירוב שהוספנו בכל ז' חדשי עיבור אחתי חסרים ג' ימים בקירוב בסוף כל מחזור? *) ומה שר"ה המפרש לך"ה להשקיע רוחינו שנמתין עד שיבוא גואל הגדק לתרן קב"א וזה, בזה לא תתיישב דעתנו בזאת הקב"א, כי קודם שיבוא גואל דרקיע ב"ב לא נוכל לעבור את פי ה' שאזנו לבלי לחוג חג הפסח רק בזמן האביב (כפי י"ו), והרי לפי חשבוננו ה"ל יחסר לנו בכל י"ט שנה ג' ימים וח' שעות. ובאשר שאלחנו עתה בשיף מחזור ר"ה מבריאת העולם, א"כ כבר עברו יותר מג' שנים ששנות החמה קדמה ללבנה. וא"כ שעל כרחק שכמה פעמים היה פסח במחזורים הרבים האלו בחלוצה הקק או בחלוצה הרוקף, והרי קמן דלא הוה קבי, ומאין יבא כן, והיכן נשאר לנו הימים והשנים הרבים שחכרו לנו? (א) אולם הראוי ה' בליור הלוות של מחזורים שנטור (פי' תכ"ח), שכל מחזור של י"ט שנה יהיו ח' או ט' שנים שלמות, דהיינו שחשון וכפלו יהיו שניהן בני ל' יום. ורק ד' או ה' שנים חסרות, שחשון וכפלו יהיו שניהן בני כ"ט יום. ולמה יהיו כפלו השלמים מהחסרים? על כרחק, הא שנעשה חשון וכפלו מלאין הוא לא נגד מעשה החיות (כלעיל סי' ו"ב), כיא גם כדי למלאות ולכלות הג' ימים וי"ח שעות שיתכרו לנו בכל מחזור. ויחלוא לחשון או חסרותו, הכל לפי האות לפי חסרון עיבור מהג' ימים וי"ח שעות סג"ל? (ב) אמנם הא דבחרו לעבר דוקא ז' שנים של ג"ח אר"ו"ש (שי' סי' י"ט). היינו משום שבלאו השנים כבר נקוסף שנית החמה על שנות הלבנה כשיעור חודש לבנה שהוא כ"ט י"ב תשל"ג או יותר. ובשנת ח' אף שלא נשאר אז מותרות לחמה עדיין רק כ"ז ימים ושעה א' ותק"ב חלקים, כזה.

ואפי' מלות ה"ל, שכשנעדם נדע קביעות כל השנה, נחצר או נחלק נ"כ ז' זוגות פשוטות שבתורה, שכן ויקהל פקודי. תזריע ומלור ע. א חרי קדושים. בזה בחוקותי. חוקת ובלק. מעות ומסעי. נלבים וילך. וזה לעבור שחמו לנו קדמונינו ז"ל גם בקריאת הפרשיות כללים קבועים בזה הלשון. א) ב"פ ש"ע ופסחו, וב"פ ש"ע ופסחו. ב) ב"פ ש"ע ופסחו. וזה פירושו. (הס' הא') שנת פשוטה הקראו לעולם ט' קודם פסח. ובמעוברת הקראו מטרע (שנר"ך הסגר) קודם פסח. חוץ שאם חל ר"ה ביום ה' והשנה היא מעוברת אז הרי לר"ך לקרות פרשת נח בשנת ר"ח חשון, ונתוסף שנת א' בהחורף, לכן קורין אז אחרי קודם פסח. (והס' הב') לעולם מ"ו וע"ל ר"ל לעולם הקראו פרשה ב"ב בשנת ר"ח חשון, ונתוסף שנת כדי להפסיק עם קריאת פרשה א' בין בחוקותי שיש בה החוכמה, לבין חג השבועות, שהוא ר"ה לאלול ולפירות. חוץ שאם ר"ה ביום ה' והיא מעוברת, אז קורין נשא קודם שבועות מטעם שבסיומן א ה"ל. (והס' הג') ל"ו מו ול"ו, ר"ל תלמוז לוס ט' ב"ב ומיד בשנת שלחתינו הקראו פרשת ואלהינו. והטעם כדי שיקראו פרשת דברים שמתחלת בחוכמתיו של משרע"ה, קודם ת"ב. ואחר יום העבור נקרא פרשת ואחתינו שיש בה קבלת התורה, דלחר עיבור ענין יקבלו על עממ' לקיים התורה כאלו קבלה מחדש. (והס' ה') ק"ו מו ותק"ו, ר"ל לעולם הקראו נלבים קודם ר"ה, מידם בזה עניני השנה הגריכה קודם ליום ר"ה. ועוד כדי להפסיק עם קריאת פרשה א' בין תוכחה שבפרשת כי הבוא, לר"ה. ולכן כשר"ה ביום ב' או ג', דלא יהיו ב' שבתות בין ר"ה לבסוטה, אז מה"ט מחלקין נלבים וילך, וקורין וילך בין ר"ה ליו"כ, ופרשת האזינו בין יו"כ לסוכות (ומינו גם סימא בג הסלך פת וילך ר"ל אם ר"ה שנו מן הקב"ה על פסול שנראו, יהי ביום ב' או ביום ג' או שמתין ומחלקין פרשת וילך מן פרשת ולמים). עד כאן דברנו מלפון קביעות החודש של לבנה ודיניה. ועתה נחל ב"ד לדבר מעיבור השנה שחליו ועומד מהלך הקפת החמה.

ב) עיבור השנה.

(א) כל זה החשבון הכל' ה' די לנו אם היינו מונין רק לחדשה של לבנה. אבל הרי הקב"ה לוונו בה"ק שמור את חודש האביב ועשית פסח (דברים ט"ז פ"א). דמשמע שלעולם לבנה בזמן האביב. וכן כתוב בסוטה, בזה האביב באשך מעשך מן השדה (שמות ל"ג פ"ט). דמשמע לעולם יהי' פסח בזמן האביב. ואם היינו מונין חגיגו רק לחדשי הלבנה, הרי פסח שלפנינו יהיו תלים פסח וסוכות בחלוצה הקק ולפעמים בחלוצה הרוקף. דהרי ד' חלקי השנה אביב, קיץ, ב"ר, חורף, הן בטבע אלינו כפי מעמד החמה בתקופתה בהלכה נגד דור הארץ. והרי שנת החמה, דהיינו משך ימי הקסמה בגלגלה, הוא פס"ה ימים ושש שעות (ו"א מעט פחות מזה, רמב"ם ר"פ מקדש"ח ונאמת הוא, 5 שעות, 48 מינוטין 51 עקודות). והרי שנת הלבנה, שהוא י"ב חדשים, כל א' אינו יותר מכ"ט יום י"ב שעות ותשנ"ג חלקים (כלעיל סי' ד'). ואם תכפיל י"ב פעמים כ"ט י"ב תשל"ג, יבוא שני"ד ימים, ח' שעות, ותתע"ו חלקים. ואם ננכה סך זה משפ"ה ימים ושש שעות שנות החמה? נשאר י' ימים כ"ח שעות ור"ד חלקים שפחותה שנת הלבנה משנת החמה?.

(ח) וב"ד דקשה לפי מה שנעשה אהנו א' מלא וח' חסר (כפי' ח), א"כ יהיו ימי שנת הלבנה רק שני"ד ימים. ואם גם מזד' ד' הדחיות נעשה חשון וכפלו שניהן מלאין, לא יהיו יחד יותר משפ"ה ימים. וכ"כ אם מזד' ד' הדחיות נעשה חשון וכפלו שניהן חסרים לא יהיו כל ימי שנת הלבנה רק שני"ד ימים, וא"כ פחותה שנת הלבנה הרבה משנת החמה, והרי אנו לריבים לכוונם יחד ובאחר? . והל"ל נוסף על כל שנה ושנה של לבנה י"א ימים כשיעור החסר ממונת החמה. זה א"א, מדכתוב לחדשי השנה, חדשים אחת מונה לשנה ולא ימים (כמנינה ד"ה א').

(ט) ולפיכך נמסר לנו מרבותינו ז"ל להצבי שנת הלבנה ע"פ מחזור קטן, שהוא המשך י"ט שנה של לבנה, דבכל י"ט שנה יש ז' שנים מעוברות, בני י"ג חדשי לבנה, דהיינו שנת ג', ו', ח', י"א, י"ד, י"ז, י"ט (וסומקן ג"ח אר"ו"ש), דע"י זה חדשי עיבור אלה יושלם מה ש"ט שנות לבנה שחתיים מ"ט שעות החמה בקירוב האפשרי. דהרי בכל שנת לבנה חסרו י' ימים כ"ח שעות ור"ד חלקים (כמנינה כפי' י"ז). ואם תכפיל זה י"ט פעמים כשנת מחזור הקטן, יבוא ר"ו ימים וי"ח שעות ותל"ז חלקים. וזה מה ש"ט שנות הלבנה פחותים מ"ט שעות החמה. ותחת זה הוספנו ז' חדשי עיבור תוך הי"ט שנים והרי ז' פעמים כ"ט י"ב תשל"ג יעלו ר"ו ימים וי"ח שעות וקב"א חלקים וכשתנכה זה הסך, מיתרתו ש"ט שעות חמה יתרים על י"ט שנות הלבנה כלעיל, כ"ח) לא ינאר ממה ששנות החמה הוא

חלקים שעות ימים	
מותרות כל שנה של חמה על שנת הלבנה	10—21—204
ונבפ"ל המותר הכל' ג"פ כעד שנת אב"ג	3
א"כ יהיה מותרות ג' שנות חמה הכל' . . .	82—16—612
לכן נעשה בשנת ג', ב' אדרין, וננכה ל' יום של אדר הראשון ממותר הכל' . . .	30
נשאר עדיין בסוף ג' שנים מותרות לחמה	2—15—612
וב"כ נשאר לחמה מותרות משנת דה"ו אחר נכיון אדר הראשון שקבענוהו בשנת ו'	2—15—612
נצרך לזה טוב מותרות לחמה משנת ד"ח, דהיינו ב' פעמים יב"א ר"ד	21—18—408
נכצא שנשנת ח' יהיה מותרות לחמה על שנות הלבנה	27—1—452

והרי זה אינו בכדי אדר הראשון שנקבע בשנת ח' שהוא ל' יום. אפי' מעברין שנת ח', דאם נמתין מלעבר השנה עד שנת ט' בהמחזור, היתה החמה אז יתירה הרבה מאלו מנדי חודש על הלבנה. לכן מקדימין ומעברין השנה בשנת ח', וכן נעשה בח' שנים השניים. עד שבסוף המחזור מעברין מה"ט ב' שנים בשיבוע רק שנה א', דהיינו שנת שנת ח' ולא שנת י"ח, וא"כ נעבר שוב (* ע"י כפי' עמים לניסן נריש מאלה י"ב חזית פ"ו. שנת

יתרון י"ט שעות החמה חלקים שעות ימים	206—18—636
על י"ט שעות הלבנה . . .	206—17—151
סך ז' חדשי עיבור	1—485

שבילי דרקיע

סוד העיבור

יח

ג) חשבון התקופות .

(כט) חשבון זה של התקופות מודיענו לחשוב נקודת ד' תלך בגלגל של חמה בהקפתה אחת. וזה ניכר במעמד הכיכבס כפי שנראה מיד אחר השקיעה השנה, ושך היו נראה צבוע אשתקד. שני הקפתה יתאו ד' זמני השנה, אצ"ב, קי"ן, בל"ר, חור"ף. וכן הנקראים תקופת ניסן, תקופת תמוז, תקופת תשרי, תקופת טבת, (אע"פ שני האמת תקופת ניסן ותמוז הן ארבעות יותר מחקופת תשרי וטבת, והענין מניי בגלגל החמה הוא יולא המרכז מהארץ. אפי"ה כך קלנו לחשוב כל תקופה לרביעית שנה). בנקודת הקופת כ"ס (ולפעמים חל כגון באדר) הימים והלילות שוין. ומשם ואילך מתחילין הימים להתארך על הלילות ובנקודת תקופת תמוז (ולפעמים חל בסיון), הימים הן בחלקית האורך. ומשם ואילך מתחילין להתקצר קצת מאריכותן. ובנקודת תקופת תשרי (ולפעמים חל בשון), שוב הימים והלילות שוין. ומשם ואילך מתחילין הימים להתקצר יותר מהלילות. ובנקודת תקופת טבת (ולפעמים חל בשבט) הלילות הן בחלקית האורך ומשם ואילך מתחילין הימים להתארך קצת.

ל) וצריך לנו לדעת חשבון התקופות לכמה דיני החזרה, ודיינו לענין אמירת על ומועד בתפלה, שמתחילין לחזור בעצמית יום ס' לאחר הקופת תשרי, ויום התקופה בכלל הס' דיינו שיהי' בין יום התקופה לבין יום שמתחילין לחזור וכן על ומטר, כ"ח יום (כ"ח ק"י). וכ"כ לענין עיבור השנה, דכחיון דמשכה תקופת טבת עד שימסר בניסן ועברו להאי שנה (כ"ח א"ה). וכ"כ מנהג ישראל חורה להוציא ברזל על המשקית ומאכלים רעובים שאינן כבושים, מלוחים או מבושלים (כ"ד ק"ו). אבל חשבון התקופות אשר נבאר בס"ד אינו בכל מקום כדור הארץ שיהי' וחשבונותיו בזה הוא כמו במולדות (גלגל) ג' לפי הזמן שתחול התקופה בירושלים (כ"ח א"ה ספ"ה מקד"ח). אבל זמן ק"ש ותפלה, וזמן הכנסת שבת ויו"ט וי"ז, וזמן אכילת חמץ, שנחשבים לפי אורך וקוצר היום, לפיכך נחשבים ג"כ בכל מקום ומקום לפי האקלים שהוא שם.

לא) אולם לענין המשך זמן מתקופה לחברתה, אשר שמואל (שיוסין יז א') אין בין תקופה לתקופה אלא א"ח יום, ו' שעות ומחאה. והוא חלק הרביעי משם ה' ימים ושש שעות (כלל ס"ו י"ז). ולכן מפני ש"א יום הן י"ז שעות שלימות. א"כ הודיע תקופה א' ורולה לדעת מתי תקופה שלאחריה יוסף על תקופה שיועד רק י"ז שעות מיום ליום. ובאחת יום עלמנו שחלה תקופה שיועד, יוסף רק ז' שעות ומחאה, וידע שאז הוא זמן תקופה שלאחריה.

לב) למשל אם תקופת ניסן חלה בשנה ראשונה של יום ד' בהשבע, יחול תקופת תמוז שלאחריו אחר עיבור י"ג שעות מיום ליום באותו יום עלמנו שחל בו תקופת ניסן דיינו ביום ד' אחר ז' שעות ומחאה. וכן בכל תקופה ותקופה, תמיד תרחק זו מזו רק ז' שעות ומחאה. עד לאחר עיבור כ"ח שנים יחזור תקופת ניסן לחול שוב בתחלת יום ד', שתגיע אז החמה לאותה הנקודה ממש בגלגלה כאיתה שעה שבראה יולא הכל ב"ה. [וכתב אה"י הגאון וזו מקדשין החמה בכרכה ביום ד' סוף ג' שעות מהיום (כ"ח א"ה ספ"ה מקד"ח) וכתב עוד וז"ל וז"ל דגש שש שעות אחר התקופה כוונתו יחשב כ"ח שעות מ"ל כ"ד ספ"ה עכ"ל]. ומפני שאז החמה היקפה בגלגלה וחזרה לנקודה הראשונה שהיתה בשעת הבראה, להכי קראו משך זמן כ"ח שנים הגלגל חוזר הגדול.

לג) אולם אחר שנת החמה הוא ש"ס יום ורביעי יום (בקיטוב). נמלא חודש החמה הוא ל' יום, ו' שעות, ותק"ס חלקים, וזהו חלק הי"ב של ש"ס יום ורביעי יום. והרי חודש הלזכה הוא כ"ט, י"ג תל"ג (כלל ס"ו ד'). א"כ יתרון חודש החמה על חודש הלזכה, הוא כ"ח שעות ותק"ז חלקים. נמלא יתרון של ג' חדשים שהוא תקופת אחת, הוא ב' ימים י"ז שעות ש"א חלקים. דרך עולה השיעור של ג' פעמים כ"ח שעות ותק"ז חלקים. והיות יתרון התקופה. וא"כ יתרון שנת החמה על שנת הלזכה, שהן ד' תקופות הוא י' ימים, כ"ח שעות, ר"ד חלקים ויתרון מחזור של י"ט שנים, שעה א' ותפ"ה חלקים (כלל ס"ו י"ט). לפיכך הודיע יתרון תקופה א' ורולה לדעת יתרון של התקופה שלאחריה, יתן על יתרון תקופה שניו, ב', י"ז שנים, ויתרף יחד חלקים לתקופה ושעות לשעות וימים לימים ולא יתקן הימים ב' ז' כמו במולדות, רק יתקן כל כ"ט י"ג תל"ג, ומה שיסגר צדו שלא יעלה לכ"ט י"ג תל"ג, ויתרון תקופה המתבקשת. וכ"כ תעשה בבקשן שארית השנה, וחסוף שארית שנה על שארית שנה שניו. וכ"כ בבקשן שארית המחזור.

התחלת כל החשבונות הנ"ל בולן

לד) כתב ע"ר אה"י הגאון וז"ל לדעת המולדת קי"ח כ"ח (כ"ה ד"ב) דעתה נברא העולם עכ"ל ע"ר זקוק'ל. [ויען משנה א"ש אלו"ס, א"ה דמ"ז]

שנת י"ט, כדי שצדק המחזור לא ישתר מותרות לפנות החמה על שנת הלזכה רק שעה א' ותפ"ה חלקים, וכמו שבררנו.

(כג) והוא דמחרו לעבר חודש אדר, דבר ניסן הוא שכן מלאנו ביחוקיהו המלך (ד"ס ב"ב, ב"ב) שנאמר ויען המלך ושריו וכו' לעשות הפסח בחודש השני, והרי פסח שני לא הוקבע בליבור? אלא שעיבר את אדר (וכנסתים דניו א'). והוא דמחרו לעבר דוקא אדר? כ"ל משום דלא יראו אם כבר קרב האביב לבוא, ולא יהיו יכולים לעשות (כנסתים דניו א').

(כד) ובאשר שידעט שכל י"ט שנים יש ז' שנים מעוברות (כלל ס"ו י"ט). וידענו ג"כ שכל שארית השנה של פשוטה הוא ד"ח התע"ז ושל מעוברת ה"כ"א תק"ט (כלל ס"ו ט'). א"כ יהיה שארית כל מחזור, ב' ימים, ט"ז שעות, ותפ"ה חלקים (וכימנך ב"ו תקצ"ה). דהרי אם נכפיל י"ב פעמים ד"ח תתע"ז (הוא שארית של י"ב שנים ושעות). יבוא ג"כ ימים, ט' שעות ותש"ב חלקים. וכמו כן נכפיל עוד ז' פעמים ה"כ"א תקפ"ט (הוא שארית של ז' שנים ומשעות). יבוא מ"א ימים, ו' שעות ותפ"ג חלקים. לרפס יחד עם ג"כ ימים ט' שעות ותש"ב חלקים הג"ל. כה"ה

חלקים	שעות	ימים
792	9	52
מותר י"ב שני' פשוט'		
883	6	41
מותר ז' שני' מעובר'		
595	16	93
91		
2		

יבא ג"כ ימים, ט"ז שעות ותק"ט חלקים. השך ז"א ימים שכן מספר י"ב שעות מ"ג ימים הג"ל. וישאר ק"ב, י"ז, תקצ"ה חלקים, והוא שארית כל מחזור. (כה) א"כ אם ידעת מולד של ר"ה אחד שבראש המחזור, והרלה

לידע מולד של ר"ה של מחזור הסמוך לו מאחרי, חוסף רק על המולד של ר"ה של המחזור שידעת ב', י"ז, תקצ"ה ומן היולא ק"ח העשה מהחלקים שעות, ומתע"ז ימים, ומתע"ז חלקים, וי"ז שנה ימי שבע, ומה שישראל ק"ח הוא עה המולד של ראש המחזור הסמוך שבקש. וכ"כ כשתראה לידע מולד ראש המחזור שלפני מולד זה, תגכה ממולד זה ב"ו תק"ט, והגשאר הוא המולד שבקש.

(כו) בכל המחזור חודש הוא דלמרי אחרים (כ"ה ד"ו ב') רחוק בין ר"ה לר"ה רק בפשוטה ד' ימים ובמעוברת ה' ימים, לא קי"ח כוונתו'. אלא בשנה פשוטה יהי' בין ר"ה שבראש לר"ה שבאופה, לפעמים ב' ולפעמים ג' ולפעמים ד' ימים שבר ימי השבע. וכימנך ב' ג' ד' בשנה מעוברת ית' בין ז' ול' לפעמים

רק שני' ימים. וש"ן ימים כלן בשעות. וא"כ יהיה יום ש"א באותו יום עלמנו של ר"ה שער. ור"ה דבא יהי' ביום ש"ד. א"כ יהי' בין ז' ר"ה רק ב' ימים. ואם יהי' השנה הפשוטה כסדרן, תהי' בת ש"ד ימים, וא"כ באשר שיום ש"א הוא כמו ר"ה שער, ור"ה הבא יהי' ביום ש"ה, א"כ יהי' בין ז' הר"ה ג' ימים. ואם השנה פשוטה תהיה שלימה, אז יהיו ימי השנה ש"ה ימים, א"כ לפי דרך הגלגל יהי' בין ז' הר"ה י' ימים. אבל בשנה מעוברת, אם היא חסירה יהי' בת ש"ס ימים, והרי ש"ה ימים כלן בשעות, וא"כ יום ש"ט חל באותו יום עלמנו שחל ר"ה העבר. ור"ה הבא יחול ביום שפ"ד. א"כ יהי' בין ז' ר"ה ד' ימים. ואם השנה המעוברת תהי' כסדרן. אז יהי' בת שפ"ד ימים. ואם כן יהי' בין ז' הר"ה לפי דרך הגלגל ה' ימים. ואם השנה המעוברת היא שלימה או השנה היא בת שפ"ה ימים, ויום ש"ט הוא כיום של ר"ה העבר, ויום ש"ט הוא ר"ה הבא. א"כ יהי' חילוק בין ז' הר"ה ו' ימים. והבול שאין בין ר"ה לר"ה לא פחות מב' ימים ולא יותר על ז' ימים.

(כז) ומהאשר הברר, שש"ח נדע ימי ז' ר"ה, ודיינו של העבר ושל הבא, מיד נדע אם השנה מעוברת או פשוטה, גם אם היא שלימה או חסירה, ואם נראה שהחוק בנייהן ז' ימים, נדע שהשנה פשוטה כסדרן. וכ"כ אם החילוק בנייהן ה' ימים נדע שהשנה מעוברת כסדרן. ואם ז', נדע שהשנה הייתה מעוברת שלימה. וז"ל שששחילוק בנייהן ז' ימים אז יש ספק, אם השנה הייתה פשוטה שלימה או מעוברת חסירה. עד שנדע בזיה שנה שבמחזור הייתה השנה, אז מיד נדע אם היא מעוברת או פשוטה. ועי"ז ג"כ נדע אם חסירה או שלימה הייתה.

(כח) עוד יש הימן לידע אם השנה חסירה או שלימה או כסדרן, כשרק נדע אם השנה מעוברת או פשוטה, ובאחת יום חל ר"ה ובאחת יום חל יום א' דפסח (ועי' גלגל ס"ו י"ד בפאותיות שמשנו לנו קדמוני) אז מיד נדע ג"כ אם השנה שלימה או חסירה או כסדרן. למשל שנת תר"ד הייתה שנת פשוטה, ור"ה היא ג' ב', ובפ"ה היה ביום ה' א"כ לפי סימני האותיות הג"ל ה' הקבצות בש"ה, וירמו ה' שבאמנע, שהשנה שלימה, דיינו שחשון וכסלו שנין מלאן. וכ"כ שנת תר"ה ידענו שהיה מעוברת ור"ה חל בשבת, ופסח חל ביום ג' א"כ הקבצות ה' א' ז' ח' ו' ומתמו האות המלאני שהשנה היא חסירה, דיינו שחן וכסלו שנין חסרין, וכן תעשה תמיד:

שבילי דרקי

סד העיבור

ומחלה, ואי צמ' שעות ומחלה ביום או בלילה; ושל תשרי, נופלת בני' שעות
או צמ' שעות ביום או בלילה; ושל טבת ומחלה או בני' ומחלה
ביום או בלילה.

לח) וערה אמה הקורא הכניב, אם שמת על נדך היעז כל הדברים אשר
דברנו עד עכשיו, בכל הכללים והפרטים, ואתה צקי בהן ובשמותיהן,
כבר נתבטלה ידיעהך בחכמה זו, עד שאם גם לא ידעת משום מולד מאי' ה'
בחודש הקודם; גם לא ידעת משנה הקודמת אם היא מעוברת או פשוטה;
גם מתקופה הקודמת לא ידעת מאי' היא, וגם מסדר הפרסיות לא ידעת דבר;
לעפ"כ אם רק ידעת באיזה שנה מצריאת העולם, ובאיזה חודש, ובאיזה יום
בחודש, ובאיזה יום בשבוע אתה עומד, די לך רב כח לסדר לך לוח בכל
הדברים הנ"ל כראוי.

לש) שאל לך שאלה א' אם השנה של חמשה חלקים תר"ה הבעל"ט פשוטה,
או מעוברת? תשרי חלק מספר השנים שעברו, שהן 5604
למחזורים קטנים של י"ט שנה, ונמצא שעברו כבר רל"ד מחזורים, ונשאר

19	360	294
38		
180		
171		
94		
76		
18		

י"ח שנים
ל"כ שנת תר"ה הוא שנה י"ט במחזור קטן; ואל"כ היא
מעוברת (עי' סי' י"ח).

כ) שאלה ב' מתי יהיה מולד תשרי של שנת
תר"ה? תשרי? על זה נביא, כיון שעברו
משנות העולם רל"ד מחזורים וי"ח שנים, לכן נלרץ חזרה
רל"ד פעמים בי"ח חצ"ה שארית כל מחזור (עי' סי' כ"ד)
פולה חזרה בידה תש"ל ימים, וי"ז שעות, ואלף כ' חלקים

חלקים	שעות	ימים
1050	17	790
792	9	52
294	9	35
204	5	2
180	18	880
180	18	875
180	18	5

לרף לוח שארית של י"ח שנה שיש בהן י"ב שנים פשוטות
ושש שנים מעוברות (עי' סי' כ"ד). שארית י"ב שנים
פשוטות, הוא י"ב פעמים רל"ד תחע"ו (עי' סי' ט'),
הן י"ב ימים, ט' שעות, וחש"ב חלקים, כזה
ושארית של שש שנים מעוברות (עי' סי' ט'), הוא ו'
פעמים הב"א תחפ"ט (עי' סי' ט'), הן ל"ה ימים,
ט' שעות, רל"ד חלקים, כזה
נלרף לוח מולד תשרי בהרד (עי' סי' ל"ד) כזה
עולה הכל בידה תת"פ ימים, ח"י שעות, ק"פ חלקים כזה
השך מזה המספר תת"ה ימים דכל שבעה שבעה ימים,
הן כצ"ע, נמצא שהן קכ"ז שעות שלימות? נשאר ה'
ימים, ח"י שעות, וק"פ חלקים, כזה

זהו מולד תשרי של שנת תר"ה. ומגולד ר"ה, נקל לך לחשוב מולד של כל חודש
וחודש, דהיינו בשהסוף בכל חודש או"ב תשצ"ג על מולד שלפניו דהיינו;
בולד תשרי תר"ה י"ח ביום ה', י"ח שעות, וק"פ חלקים; ד"ה דאנערשטאג

- חשון — ביום שבת, ו' שעות, והקט"ג חלקים; ד"ה, ליל שבת
אין דער ערשטען שטונדע נאך מיטטערנאכט.
- כסלו — ביום א', י"ט שעות, ותרפ"ו חלקים; ד"ה, זאנעטאג,
נאך 1 אוהר נאכמיטטאג.
- טבת — ביום ג', ח' שעות, ושל"ט חלקים; ד"ה, ד"ה נאכט פאר
דינסטאג נאך 2 אוהר נאך מיטטערנאכט.
- שבט — ביום ד', כ"א שעות, וקי"ב חלקים; ד"ה, מיטוואך, נאך
3 אוהר נאכמיטטאג.
- אדר ראשון — ביום ו', ט' שעות, ותקס"ה חלקים. ד"ה, ד"ה נאכט פאר
פרייעטאג נאך 3 אוהר נאך מיטטערנאכט.
- מולד ואדר — ביום שבת, כ"ב שעות, ותרי"ח חלקים. ד"ה, שנת נאך
4 אוהר נאכמיטטאג.
- ניסן — ביום ז', י"א שעות, ושנ"א חלקים; ד"ה, ד"ה נאכט פאר
מאנטיאג; נאך 5 אוהר נאך מיטטערנאכט.
- אייר — ביום ד', מ"ד חלקים; ד"ה, דינסטאג נאכמיטטאג נאך
6 אוהר.
- סיון — ביום ה', י"ב שעות, תתל"ז חלקים; ד"ה, דאנערשטאג
מארגענאט נאך 6 אוהר.
- תמוז — ביום ו', שעה א', ותק"ן חלקים; ד"ה, פרייעטאג נאכמיטטאג
נאך 7 אוהר.

דמשיי עס ד"ס תמי ישראל, לא משמע בן? עמ"ס אלמ"ו הגאון זק"ל נראה שהלך ע"פ
דרך המפרש לקד"מ (פ"ט ס"ג). שמעך מניין למנול כר"ל, סינו שבחשני נכרל העולם,
וע"פ. דהיינו אר"ם הראשון שהוא תכלית הצריחה נכרל בר"ה שיהיה אז בערב
שבת, ואל"כ היתה צריחת העולם ביום א' כ"ה אלול (כפ"ס דרמנהדרין); והנה
המאורות ביום ד' כ"ח אלול בתחלת הלילה ואעפ"כ לא הפילו אורן עד בסוף ג'
שעות מהחלת היום, דה"ל ט"ז שעות מהחלת ליל שלפניו; וס"ט ממ"ד וכל
לצ"ח, דכל מעשה בראשית בקומתן נכרלו (כר"ה ד"ה א'); והרי עיקר טוקף
זריחת השמש בסוף ג' שעות מהחלת היום. ושמשוה חמה עם לבנה בתחלת
יחד וחזרה הלבנה ועלתה מיד, יום א' וכ"ג שעות, עד סוף שעה י"ד מהחלת
הלילה שקודם יום ו'; שאז חזרה ונולדה. וא"כ אז ה' מולד הראשון האמיתי,
ובימנך וי"ד, ר"ל יום ו' סוף שעה י"ד. רק כיון דהחלת צריחת העולם ה'
ביום א' כ"ח אלול מהשנה שקודם צריחת העולם; לכן מניין למולדות כאלו נכרל
העולם ברא"ה שלפניו. וכיון דבין מולד ר"ה למולד הסמוך לו יש ד"ה תחע"ו
(כס"ט ט'), אל"כ כשנכרת ד"ה תחע"ו מולד לבנה הראשונה בזמנת מן וי"ד,
יבוא בהרד, והוא מולד של ר"ה שקודם צריחת העולם; ור"ל דה"ל כאלו
היה המולד הראשון ביום ז', בשעה ה', ור"ד חלקים. — ולכן נקרא מולד
הראשון זה מולד תר"ה, ר"ל המולד הזה הוא מהשנת שלא ה' שום דבר
בעולם רק חמה, וכמ"ס והארץ היתה פורה וכו'. ולרבינו בחי מרומז מולד
תורה זה בתת"ק; דכיון דצריחת עולם ששם מ"ב; להכי בהחלת הה"ק יש
ב גדולה במלת ב' רא"ה; ולאחר מ"ב אורחות יש אותה במלת ו' ו' ו';
ושב אחר מ"ב אורחות יש אותה במלת ו' ו' מ"ר; ושבו אחר מ"ב אורחות יש
אותה במלת ו' ו' ב' ד' ל' (ה) אמנם לע"ג שבאמת נכרלת החמה (ע"ס הלבנה)
בתחלת ליל ד', ככ"ח אלול; אפ"ה לתקופת החמה קי"ל כר"י (פ"א דר"ה
ד"ב א') כאלו בניסן שלפניו נכרל העולם; דהיינו שמלרפין אותו יום א' וכ"ג
שעות שקדמה חמה ללבנה (כמבואר בס"י ל"א), עס חמי שארית השנה,
שמניסן של הוה ועד תשרי שבו נכרל העולם; והרי שארית השנה שהחמה
יתורה על הלבנה בהמשך שנה הוא יב"א ר"ד (כלעיל ס"ו י"ז), נמצא ח"י
שארית הכל הוא ה' ימים, י' שעות, ותתמ"ב חלקים; לרפס ליום א' וכ"ג
שעות שקדמה חמה ללבנה, יעלה ז' ימים ט' שעות ותתמ"ב חלקים שקדמה
חמה בתקופת ניסן קודם למולד לבנה שבניסן של הוה, וסימנך ו"ט תרמ"ב.
זהו תקופת חמה הראשונה, וממנה חושבין כל התקופות שלאחריה, דחשבונו
כאלו כבר נכרלה החמה אז.

לו) לפי האמור למעלה (ס"י ל"א) שכל תקופה מרוחקת מצריחה רק ז' שעות
ומחלה, וגם אחריו עס (ס"י ל"ב), שהתקופה הראשונה האמיתית
היתה בתחלת ליל יום ד'; א"כ יש בכל"כ שנים שהוא מחזור גדול, ז' שבועים
קטנים בני ד' ד' שנים, שחוזרת בכל א' מהן התקופה הנילה; דהיינו בשנה
ראשונה של כל מחזור גדול, תהיה התקופה בתחלת שעה ראשונה של ליל ד';
תקופת המזל שאחריה, תהיה בסוף ז' שעות ומחלה בליל ד'; ותקופת תשרי
הסמוך לה, תהיה בסוף ג' שעות על היום ביום ד'; ותקופת עבת שאחריה
תהיה בסוף י' שעות ומחלה ביום ד' וסימנך או"ג. ובשנה השנייה שבמחזור
הגדול, תהיה תקופת ניסן בסוף שעה ו' בליל ה'; ותקופת המזל תהיה אחריה
בסוף שעה א' ומחלה ביום ה'; ותקופת תשרי בסוף ט' שעות על היום ביום
ה'; ותקופת עבת בסוף ד' שעות ומחלה בליל ו' וסימנך ואמד. אחר"כ בשנה
שלישית ורביעית חוזר לסימן או"ג ואמד; רק שתחת שב"י שנים הראשונים
הלו ב' תקופות ניסן בליל'; עתה בשנה שלישית ורביעית יתחיל עס תקופת ניסן
ביום; דהיינו תקופת ניסן בשנה שלישית תהיה בתחלת שעה א' על יום ו'.
ושאר התקופות נמשכות אחריה מן' שעות ומחלה לז' שעות ומחלה; עד שבשנה
הרביעית חוזר תקופת ניסן לחול בסוף שעה ו' ביום שבת; ותקופת המזל ז'
שעות ומחלה אח"כ, דהיינו בסוף שעה א' ומחלה בליל יום א'; וכן ב' התקופות
נמשכות אחריה, מן' שעות ומחלה לז' שעות ומחלה; וזהו הסביבוב הראשון של
ד' שנים הראשונים. אחר"כ מתחיל שוב הסביבוב הב' של או"ג ואמד ב' פעמים,
כתמונת סיבוב הראשון ממש; וכן הוא בכל סיבוב וסיבוב מן' הסיבובים של
ד' שנה. אמנם בסדר ימי השבוע חוזרת תקופת ניסן בז' הסיבובים הנ"ל,
באלו הימים, בתחלת סיבוב הראשון יחול תקופת ניסן בתחלת ליל ד';
ובתחלת סיבוב ז' בתחיל ליל ז', ובתחלת סיבוב ג' בתחלת ליל ז', ובסיבוב
ד' בתחלת ליל ה', ובסיבוב ה' בתחלת ליל א', ובסיבוב ו' בתחלת ליל ג';
ובסיבוב ז' בתחלת ליל ז'. עד שבתחלת המחזור הגדול הבא אח"כ, יהי שוב
תקופת ניסן בלילה שעה ונאחזה רגע כמו שעת הצריחה, בתחלת ליל ד'
(כלעיל ס"י ל"א). וכן חוזר תמיד הלילה.

לו) נמצא תקופת כ"סן אינה נופלת רק בתחלת היום או הלילה, או בחי
היום או הלילה; ותקופת תמוז אינה נופלת רק בני' שעות

שבילי דרכות

סוד העיבור

ט

ומטות ומסעי. על כרחק שנחבר זוג א' מהן לקרותן בשבת א'. ולכן נחבר חוקת ובלק, שהן קטנים יותר ממטות ומסעי. וכן שאלת שבת נחמו לא נשאר בשנה זאת רק א' שבתות קודם ר"ה. ואחר פרשת ואתחנן עד לאחר האינו, הן ח' פרשיות, ומתלת ר"ה דשנת תר"ו ביום ה', א"כ לא יהיה שבת בין י"ב לשבתות וא"כ על כרחק שיקראו האינו בשבת שובה. וא"כ נשאר ו' פרשיות ט' שבתות שבין שבת נחמו לר"ה. והרי הכלל בידנו קובץ ותקעו (ע"י פי"ט) א"כ על כרחק שישנה הזוג של נצבים וילך, לקרותן יחד בשבת הסמוך לר"ה מלפניה.

(א) שאלה ו'. והאיך נחשוב ד' התקופות לשנת תר"ה. והרי אין לנו לוח לעיין על התקופות הקדומות, ולחשוב מהן ולהלן. והרי ידועתן נלמד לנו לכמה דיני התורה (כלעיל פי"ד). על זה נשיב, בתחלה אנו נריכזם לבקש בלוח יום בשבוע, ובלוח שנה אז יהיה תקופת ניסן של שנת תר"ד. וזה תעשה בדרך זה.

(ה)

(א) באשר שקביעת התקופות, בסדר ימי השבוע ובסדר השעות שביום, שיהיה בכל מחזור גדול למחזור גדול חזירו (כלעיל פי"ד). לכן תחלק מספר השנים שבכבר עברו מצריחת העולם שהן 5603 למחזורים גדולים בני כ"ח כ"ח שנים (על פי כלל השבוע דיפיואן).

200
5603
28
3
1 1/4
3 3/4
8
6 3/4

נמצא שבכבר עברו ר' מחזורים, ועוד ג' שנים ממחזור ר"א. (ב) ומפני שכל תקופה מרוחקת מחברתה 7 1/2 שעות (כלעיל פי"ד) ובכל שנה יש ד' תקופות. א"כ מרוחק למשל תקופת ניסן שבשנה זו מתקופת ניסן שלפניו או שלאחיו 1 1/4 יום. והרי ד' פעמים 7 1/2, הוא ל' שעות, שהוא 1 1/4 יום. לכן תקופת בעד כל שנה מע' שנים שעברו במחזור ר"א 1 1/4 יום. ואחרי ג' פעם 1 1/4. עולה 3 3/4. ודורו השיעור מה שמרוחק תקופת ניסן של התחלת שנת תר"ד מתקופת ניסן שבשנת מחזור זה.

(ג) וכן שידענו שתקופה ראשונה של כל מחזור הוא בתחלת שנה ראשונה של כבר עברו אז ג' ימים מימי השבוע. — לפיכך נלמד ג' ימי שבוע אלו, עם אותן 3 3/4 ימים שמרוחקת תקופת ניסן בשנת תר"ד מתקופת ניסן שבשנת המחזור. נמצא שעולה יחד 6 3/4 ימים, כהשבוע דיפיואן הכלל, דהיינו ששה ימים מימי השבוע וי"ח שעות.

א"כ מבזרר שתקופת ניסן בשנת תר"ד יהיה אחר יום ו' וי"ח שעות. (ח) ומעתה נראה לידע נמי בלוח יום בחודש הלבנה היתה התקופה הזאת.

(ב)

(א) לתשובת שאלה זאת נריכזם אנו לחלק את השנים שעברו מצריחת העולם. דהיינו 5603, למחזורים קטנים של לבנה בני

294
56,03
19
38
180
171
93
76
17

י"ט שנה (ע"י כלל השבוע דיפיואן), כזה יאל רנ"ד ונשאר י"ח. ר"ל שבכבר עבר מעת שנברא העולם רנ"ד מחזורים קטנים וי"ח שנים.

(ב) תקופת בעד כל מחזור לבנה שבער, ששה א' ותפ"ה חלקים (כלעיל פי"ט) דהיינו מה שקדמה חמה ללבנה בי"ט שנים. לכן אמור 294 פעם 1 485 עולה י"ח ימים ח"י שעות, ל' חלקים, 1080

30
18
17

כזה וזהו שארית רנ"ד מחזורי לבנה, מה שהחמה קדמה בהן ללבנה.

(ג) ומאחר שעברו עוד י"ח שנה ממחזור רנ"ה ללבנה. ובכל שנה קדמה חמה ללבנה יב"א ר"ד

228
185

(כלעיל פי"ט), ר"ל י' ימים, כ"א שעות, ר"ד חלקים, לכן תכפיל אך זה י"ח פעמים עולה קפ"ה ימים, ורכ"ח חלקים, וזהו שארית של י"ח שנים שעברו.

(ד) וחצרף הכך הזה שארית הי"ח שנים עם שארית הרנ"ד מחזורים הנ"ל, עולה יחד ר"ב ימים, ח"י שעות, ורכ"ח חלקים, כזה

258
18
202

וזהו מה שקדמה עתה ללבנה מעת צריחת עולם עד עכשיו.

(ה) ובאחר ששאלתנו הוא בכמה ימים למולד הלבנה, עומדת עכשיו החמה בעת תקופתה בניסן. א"כ היה מן הראוי שאותן ר"ב ימים י"ח שעות ורנ"ח חלקים, שקדמה חמה ללבנה, כמו שביררנו, תחלקת (במלאכת דיפיואן) כמה פעמים כ"ש י"ב השצ"ג יש בהן, והרי מה שביצבה הלבנה תוך זמן זה יחוקף שלם, אין לנו לחשוב לקדימת החמה ללבנה, רק מה שישאר הכל

מולד אב תר"ה ביום א', י"ד שעות, ורס"ג חלקים. ד"ה, זאננטאג מארנטעם נאך 8 אוהר.

— אלו — ביום ג', ז' שעות, ותפ"ה חלקים. ד"ה, יוא נאכט פאר דינסטאג נאך 8 אוהר אבענדס.

— תשרי תר"ן ביום ד', ט"ו שעות, ותפס"ט חלקים. ד"ה, מיטוואך פארמיטעטאג נאך 9 אוהר.

(א) שאלה ג' מתי יהי ר"ה של שנת תר"ה? תשובה על זה נשיב שריכזם אנו בתשובת שאלה זו, להשיג על המולד של ר"ה זה אם אין זו ח' מן ד' הדמיות (ע"י פי"א). ונמצא במולד של תשרי שנת תר"ה שהוא מולד וקן, מדואף לאחר י"ח שעות ביום ה'. ולכן נריכזם אנו לדמות את ר"ה מיום ה'. ונס למחר ביום ו' א"כ יהיה דהרי לא אדור ראש. וע"כ נריכזם יהיה של שנת תר"ה ביום השבת. (ומה"ע היו השון וכאלו של שנה שלעבר שיהיו מלאין וע"י פי"ב).

(ב) שאלה ד' אם השון וכאלו של שנת תר"ה שניהן מלאין, או חסריין או ח' מלא ו' חסר? על זה נשיב שבתשובת שאלה זו נלמדך להשיג על חלוק הימים שבין ר"ה

דהשחא לבין ר"ה הבא (כלעיל פי"ב). והרי ר"ה דהאי שחא יהיה ביום השבת (כפי מ"א). ור"ה דשנת תר"ו הרי לפי שהמולד של תשרי תר"ו יהי ביום ד', הרי לא אפשר יהיה ר"ה ביום ד', דלא אדור ראש וע"כ נריכזם אנו להעתיקו ליום ה'. א"כ בין ר"ה דהשחא לר"ה הבא, נלמד ז' הימים של זה ושל זה, יהי ד' ימים ביניהן. והרי כבר ידענו, שששהחילוק ביניהן ד' ימים בשנת מעוברת, או השון וכאלו שיהיו חסריין.

(ג) ומעתה נקל לנו לדעת כל הקביעות כולה. ר"ה וסוכות ושמי"ע ביום שבת. צום גדליה ויר"ב ביום ז'. הוש"ע ביום ו'. ר"ח חשוון יום א' וז'. ר"ח כסלו יום ג'. הגובה יום ו'. ר"ח טבת יום ד'. צום י"ח בשבת ביום ו'. ר"ח שבט יום ס'. ר"ח אדר א"ס ו' וז'. פורים קמן יום ו'. ר"ח אדר ב' יום א' וז'. תענית אסתר מוקדם ליום ה'. פורים ביום א'. ר"ח ניסן ביום ג'. פסח ביום ג'. ר"ח אייר ביום ד' וז'. ר"ח סיון ביום ו'. י"שבעות ביום ד'. ר"ח תמוז שנת ויום א'. צום י"ז בשנת ביום ג'. ר"ח אב ביום ז'. תשעה באב ביום ג'. ר"ח אלול ביום ג' וד'. ור"ה דשנת תר"ו בעל"פ יהי ביום ה'.

(ד) שאלה ה', והאיך קריאת סדר הפרשיות הוויין? (ע"י לעיל פי"ט)

תשובה על זה נשיב, כיון שהשנה זאת מעוברת לר"ח לקרות מלרע בשבת הגדול, לפי הסימן שמסרו לנו קדמונינו סגרו ופסרו (במנזח כפי"ט) והרי שבת הגדול יחול בי"ב ניסן, כפי הנראה לעינינו (כפי מ"ג) והרי בכל ז' הדמי החורף בכל חודש וחודש יהי ד' שבתות. חוץ מתשרי ואדר ראשון, שיהיה בכל א' ה' שבתות. נמצא שיש בכל החורף ל' שבתות. ועוד ז' שבתות בניסן עד י"ג בניסן. נמצא שיש בין הכל מר"ה ור"ה בכלל, עד י"ג בניסן, וי"ג בניסן בכלל, ל"ב שבתות. יבוכה מה, ד' שבתות מתשרי מואין מתחילין בזה השנה לקרות פרשת בראשית עד שבת שמל זו כ"ט תברי. נמצא שלא נשאר לנו שבתות בחורף לקרות בן הסדרות, רק כ"ח. והרי מבראשית עד מלרע ומלרע בכלל, אין בין הכל רק כ"ח סדרות. ומדומכתיים אנו לקרות מלרע קודם פסח, על כרחק שב' הוויין ויקהל פקודי, ומזרע ומלרע שיהיו יחולקו.

(ה) ולפי הכלל שבדינו מלאהינו שקריאת ד' פרשיות וההפסקות שביניהן הוא לפי מה שיחול ר"ח אדר, ונתנו סי' ושי"ב ב"ד ר"ד ובי"ז. ר"ל כשחל ר"ח אדר ביום ז', תהי' הפסקה בין ד' הפרשיות בע"ז לאדר. וכשחל ר"ח אדר ביום ז', תהיה הפסקה בז' בלדר. וכשחל ר"ח ביום ד', תהי' הפסקה בז' לאדר. וכשיחול ר"ח אדר ביום ו', יהיו ז' הפסקות, דהיינו בז' לחודש ובי"ז לחודש אדר. א"כ בשנה זאת שר"ח אדר השני (הוא עיקר האדר) הוא ביום ז' (דהמולד מוויין ר"ח מיום ז' כלעיל פי"ד), א"כ נקרא פרשת שק ל"ב בשבת שלפני ר"ח אדר השני, ובשבת שאחר ר"ח שהוא ו' אדר, תהיה הפסקה א'. ובשבתות שלאחריה יקראו שאל' ה' פרשיות זכור, פרה, הסוד, ש, זה אחר זה תפסיס.

(ו) ולענין קריאת הפרשיות בקיץ? הנה מואין בין פסח לשבועות רק ששה שבתות. ומפרשת אחי' עד במדבר ובמדבר בכלל, יש ששה סדרות א"כ לפי הכלל שבדינו מנו ועצרו (ע"י פי"ט) שנקרא פרשת במדבר סמוך וקודם לרע שבועות. א"כ ז' הווינות, אחרי קדושים, ובהר בחוקותי, נלמד שיחיו שיהיו חלקים. ומפני שבין שבועות לבבת נחמו, ושבת נחמו בכלל, אינן רק י' שבתות. ומפרשה נשא שנקרא מיד בשבת שאחרי שבועות, עד פרשת ואתחנן ואתחנן בכלל, יש י"א סדרות. והרי כלל בדינו צומי וצלו (ע"י פי"ט) שנקרא פרשת ואתחנן בשבת נחמו. א"כ ז' הווינות שביניהן, חוקת ובלק,

שבילי דרקות

סוד העיבור

הגן רחמים וכו' הן שמות י"ב חדשים, ומספר ימי כל ח' וז': יאנוואר (31) יום. פעברואר (28) מערץ (31). אפריל (30). מיי (31) יוני (30). יולי (31). אוגוסט (31). ספטמבר (30). אקטובר (31). נובמבר (30). דצמבר (31) יום. סך הכל 365 יום.

(ג) אולם בכל שנה רביעית (אשר נובל להטו בין שנחלק לד' שנים מספרם או שנות מספריו), עוסין שנה עיבור (שאלעיהר בל"ה). והוא כדי להשלים הו' שעות (בקיוב) שחסרים בכל שנה מימות החמה (לעיל סי' י"ח). ולכן בכל שנה רביעית, שהעורף כבר חסרותה הו' שנים לכ"ד שעות, שהיא עיבור יום, יעשו אז מה"ש פעברואר כ"ט יום. כמו שנה זאת שנת 1844 שאם יחולק סך השנים האלו לד' שנים לא ישאר מאומה, א"כ השנה הזאת היא שנת הרביעית, ולכן עשוי לפעברואר 29 יום. ומפני שהו' שעות האלו הם רק בקיוב, ולעיל. לכן בכל שנה מאה, אף שכשיחלק מספר השנים לד' לא ישאר מאומה, וא"כ היה ראוי לעבורה (שאלעיהר), העפ"כ לא יעבורה מעובר. ורק כל שנה ח' יעבורה מעובר. ולכן שנת 1700, 1800, 1900 לא עשוי (שאלעיהר). רק שנת, 2000, יעבורה מעובר כסדר העומד.

(ג) ובענין שבתות הן יש ב' מינין: (א) הנים שקבעו להם בכל שנה יום ידוע בחדש שלהן. (ב) הנים המתעניעים באין קבע להן יום ידוע בחדש בכל שנה בשנה. וזכור רק קצת מאלו ומאלו המפורסמים טפי.

(א) הנים הקבועים הם: נא"י אהרן, (בראשון של יאנואר). 3 קע ניגע (ב' יאנואר). ליכט מעם (בב' פעברואר). יא האנני (ב"ד יוני). מיכאלע לים (כ"ט ספטמבר). זימאן יודא (בכ"ח אקטובר).

(ב) מארטיין (ב"א נאוועמבר). וויינאכטען (בכ"ה דעצעמבר). אבל הנים המתעניעים שלהן, הן: פאסטנאכט. גרינער דאננערסאג. קארפרייטאג. אסטערן.

פינגסטען. פראלייכנאס. וכל המתעניעין הלויין זה בזה. וכולן תלויין בפאסטנאכט, ופאסטנאכט גופא תלוי במולד הלבנה. וכך הוא אופן קביעתן. פאסטנאכט תמיד חל ביום ג' שסמוך למולד לבנה שהל בפעברואר בשנה פשוטה, או במולד לבנה שהל בתחלת מערך בשנה מעוברת. וכך הוא הסדר. אם הל המולד ה"ל ביום א', ב', ו', ז', שבשבת, אז יהיה (פאסטנאכט) ביום ג' שאחר המולד. ואם הל המולד ביום ד' או ה' שבשבת, אז יהיה (פאסטנאכט) ביום ג' שקודם המולד. ואם הל ביום ג', יהיה בראשון יום.

אמנם (אסטערן) לייך לחול תמיד ביום א' הראשון שאחר שבת ז' מהתחלת השבוע שהל בו (פאסטנאכט), ושעם הדבר, שזקק קבוע להם שלא יחול אסטערן שלהן רק ביום א', אבל לא קודם ע"ז יקון, ולא אחר כ"ב יקון.

ולכן הלוי פאסטנאכט במולד הלבנה, ואז אפשר שיחול אחר ז' שבועות ביום א' אסטערן שלהן, תוך זמן המנובל, וכלעיל. והמיד הלוי גרינערדאננערסאג ביום ה' הסמוך לאסטערן מלפניה. וקארפרייטאג ביום ו' הסמוך לאסטערן מלפניה. וביום א' הראשון שאחר שבוע ז' מאסטערן, ושבווע של אסטערן בכלל הו' שבועות אז יחול (פפינגסטען). וביום ה' שבשבת ב' אחר פפינגסטען יחול פראלייכנאס.

(ג) ומעתה לא נשאר לנו לבאר רק ב' דברים הנלרכים לידע לכל הרוצה לסדר לוח עפר חשבון שנתם וחדשיהם מבלי שיהי' פהם לוח לפניו והוא:

(א) לידע מספר שנותיו וזמנו שנה ימנו הם לפר מספרם (ב) לידע באיזה יום מחדש יחול ר"ה שלנו? על השאלה הראשונה מצינו נקל להשיב עליה. רק מדע שחללת זמן מנין שנהיהם הוא אחר אחר כבר מינו 3760 לבריאה עולם. ולכן כשהדע מינין השנים שנמנה אחרנו, והנכה רק מסך ההוא 3760 יבוא מינין השנים שימנו הן. למשל כשהרצה לידע איזה שנה יתחילו עתה למנות בשנה החדשה שלהן שיחול אחר ר"ה שלנו בשנת תר"ה. העשה קד. שממנין השנים שנמנה עתה אחר ר"ה הבא דהיינו משנת 5605 תנכה רק 3760. וישאר לך 1845. וזהו מנין שנתם שימנו (מניי יא"ה) הבא אחר ר"ה שלנו שנת תר"ה:

(ג) אמנם בענין השאלה הב', שנלמה לידע באיזה יום מחדשה יחול ר"ה שלנו. לייך שדע שבהתחלת כל מחזור קטן, שהל במאה הולא במספרם. דהיינו משנת 1800 עד שיתחילו למנות 1900, תמיד יחול ר"ה שלנו בב' אקטובר בשנה פשוטי שלהן, דהיינו בשנה שיהי' פעברואר 28 יום. ובשנה מעובר שלהן יחול ר"ה שלנו בהתחלת כל מחזור קטן בב' אקטובר. רק שבכל שנת המאה שלהן שלא יעשו עיבור כפי שיהיה ראוי (לעיל סי' גב). אז כשיחול למנות מאה חדש במספרם, יח עס סדר החשבון הזה יום א' — ולכן כשיחול למנות 1900 במספרם, יחול כל ר"ה שלנו בכל התזתה מחזור קטן, בב' אקטובר בשנה פשוטי שלהן, ובד' אקטובר בשנה (שאלעיהר) שלהן.

(ד) אולם כל זה בשנה ראשונה שבכל מחזור הקטן, שאז כבר השתו במינים שנות החמה עם שנת הלבנה (לעיל סי' י"ח). אבל בשנים שבמחזור א"כ

מכל היקפים שלה. לכן מה שיאמר מוסף ענ מולד ניסן של עכשיו, ובאורו יום שיבוא, דע שבאותו יום תחול תקופת ניסן. אלא שזה אי אפשר. שהרי בכלל ר"ב ימים וכו' ה"ל, נכלל ג"כ שארית ר"ד המחזורים שעברו, כמבואר לעיל. ובכלל הר"ד מחזורים יש ג"כ השנה הראשונה של בריאת העולם. והטעם כאלו בניסן הראשון שאחר בריאת העולם כבר עבר שנה לחמה וללבנה. והרי בשארית אותה שנה שכלל בכלל הר"ב ימים וכו' ה"ל, יש ג"כ ז' ימים ט' שעות ותרמ"ב חלקים (ו"ט תרמ"ב), שקדמה חמה בעלובח קודם למולד הלבנה הראשון בעת הבריאה (לעיל סי' ל"ה). וא"כ אף נחשב אותה ו"ט תרמ"ב, לכ"ט י"ב תש"ג של לבנה. —

מס' לכן בתחלה נכמה מאותן ר"ב ימים וכו', סך ז'ע	חלקים שעות ימים
תרמ"ב	202—18—258
ונשאר קל"ה ימים וכו' שעות ותרל"ז חלקים. זהו מה שקדמה חמה ללבנה עכשיו בניסן ממולד הלבנה הראשון בעת הבריאה בשתי. וכן סך זה נעשה חדי לבנה של כמה פעמים כ"ט י"ב תש"ג (ע"י כלל דיפוזיאן). אמר כמה פעמים כ"ט י"ב תש"ג יש בראשון קל"ה ימים ח' שעות ותרל"ז חלקים. ששה פעמים. דהרי ו' פעמים כ"ט י"ב תש"ג עולה קע"ז ימים ד' שעות ותל"ח חלקים. תנבה סך זה מן קל"ה ימים ח' שעות ותרל"ז חלקים ה"ל.	7—9—642
נשאר י"ח ימים ד' שעות ורכ"ח חלקים	195—8—696
ובאשר שכבר למדנו לבקש כל מולד שנראה, על פי הכללים שבארנו (לעיל סי' ב"ה סי' ב'). א"כ ידענו ג"כ שמולד ניסן מן שנת תר"ד, הוא אחר עבור י"ג שעות ותתכ"ב חלקים ביום ג' בשבוע. ונצטרף הי"ג שעות ותתכ"ב חלקים אל ה"ח ימים וד' שעות ורכ"ח חלקים (ד' ימים של המולד א"א לנו לנפק למנין זה, דהם מורים רק ביום ג' בשבוע יהיה סגור. והרי אחריו רק וז"ל נכמה ימים כחודש משעת המולד תהיה תקופה) — עולה י"ח ימים ו"ח שעות. ר"ל שאחר עבור משעת מולד ניסן י"ח ימים וי"ח שעות אל תהיה תקופת ניסן של שנת תר"ד. וא"כ כמו שאם הל ר"ח ביום ה' בשבוע, יהיה ט"ו בחודש ג"כ ביום ה'. כ"כ אם המולד הל ביום ג' בשבוע קודם לר"ח, יהיה ט"ו יום אחריו ג"כ בראשון יום ג' בשבוע שקודם יום ט"ו לר"ח. — והרי אותו יום ג' בשבוע הוא י"ג בחודש. א"כ י"ח ימים ו"ח שעות משעת המולד, לנין מיד אחר חלפת שבבת י"ז לחודש ניסן — ואז הוא תקופת ניסן בשנת תר"ד.	177—4—438
סך	18—4—258
סך	13—822
סך	18—18—"

(ג) ומאחר שידענו מתי תקופת ניסן, ננקל נובל לידע ג"כ מתי תקופת תשרי שארית. שניסוף על י"ז ניסן עוד קפ"ב ימים וט"ו שעות, דהיינו ב' פעמים ל"א יום ו' שעות ומחלה, שהן עיבור החחק בין תקופה לתקופה (לעיל סי' לא). ובאותו בעה שכלה החשבון, עס הוא תקופת תשרי. וכן נעשה מתקופה לתקופה שנחשב תמיד מונו ל"א יום ו' שעות ומחלה. נמצא שד' תקופות של שנת תר"ה תלויין כך.

תקופה תשרי תר"ה ליל שקודם כ"ג תשרי, דהיינו מש"ק אום 3 אהר נאך מיטעברנאכט.

— שבת — ביום כ"ז עבת, דהיינו זמנאג אום 10½ אהר פאר מיטעטאג.

— ניסן — כ"ט אדר שני, דהיינו זמנאג אום 6 אהר נאך מיטעטאג.

— חסון — ליל שקודם ב' תמוז, דהיינו ד"א נאכט פאר מאנעטאג 1½ אהר נאך מיטעברנאכט.

ומעתה מדע ג"כ מתי השאלה דהיינו באיזה זמן מתחילין לומר וקן על ומער, לפי מאי דקיי"ל (תענית ד"י ע"א) שיהיה בין יום תקופת תשרי ובין יום שמתחילין לומר וקן על מסר כ"ח יום, חוץ מיום התקופה וחוץ מיום האמירה א"כ באשר לתקופת תשרי הוא בב"ג תשרי א"כ מתחילין לומר וקן על ומער מעערב שקודם יום ד' כ"ג כסלו תר"ה העל"ס.

ד) חשבון חרשי חמה.

(א) ואחר שידענו כל אלה, נקל לנו לחשוב ולסדר ג"כ בעצמינו חשבון חרשי חמה של האומות הנקרא ק"ל ע"ר (והמלה הוא נגזרת מלה (קאלענדאט) גליון רומי שכן היה נקרא אולם יום הראשון של כל חודש, שבו הכריזו ברומי בעת מלכותם כשוקים ורמות ג"כ מתי יום ראשון של לבנה (ועי' ע"ז ד"ח ת"ל). וכך הוא השבוע כעת (לפי חשבון גרענארשען קאלענדער). — סוף מחשבים שנות החמה שס"ה ימים, ומחלקים הימים האלו ל"ב חלקים, וקראו לכל חלק בשם חודש. ונתנו לכל חודש וזוהי ל"א ול"ו יום בשירוב, חוץ מהחודש הב' הנקרא פעברואר ששאריו כ"ח יום אף שלפי הסדר הי' ראוי להיות ל' יום. וז"ל חוץ מחדש ז' וכו' שנקראים ולי ואיווסט, ששארם שיהיו בני ל"א יום אטפ"ו

שבילי דרקיע

סוד העיבור

ב

וגם ידעת שבמספר עשיריות ורביעיות השנים הם שוין עמנו (כגילוי סי' ג"ד).
ה"כ שנת חקפ"ו אינו מתחלק ל'ד' ולא היה צו (שאלתיארה), רק שנת חקפ"ח
ושוב בשנת ל"ב, ושוב בשנת ל"ו, ושוב בשנת ת"ר, ושוב בשנת תר"ד ה'
שאלתיארה. א"כ שוב החלף תוך ה"ח שנים, שנת החמה ה' ימים להם
ונמלא שחברי' לנו ביה"ח שנת לבנה שוב ה' ימים. צדף כל ג' החסרים הנ"ל
יחד. יעלה 207 ימים שחברים לך ברה"ה שנת הלבנה משעת החמה.
וה' מן הראה שסך הנ"ל תחשוב לאחור מב' אקטאבער. אבל הנכה החלה
מן 207 ימים הנ"ל צ' היתרונות שיש לך לחשוב.

חסרון ימים שנים	198
— ד' שנים חסרי' 4	
— ד' השאלתיארה' 5	
סך הכל	207
— 180 — ו' חדשים מעוכרים	
9 — ט' ימי' מט' שני' שלימי'	
189	189
שאר	18

ושאל לך גם שאלה ד' ד' כמה שנים של עיבור
שלנו היו ב"ח שנים הנ"ל. תשו' (פי' לעל פי
י"ח) ותדע שכבר היו ו' שנות העיבור תוך ה"ח
שנים ששערו במחזור וכבר ידעת ג"כ שכל חדש
מעובר אלנינו הוא בן ל' יום (פי' לעל פי ז').
אמור מעתה ו' פעם ל' הוא 180 יום.
שאלה ה' (ה) וכמה שנים היו שלמים ב"ח שנים
שעברו שה' בהן חסון וכסלו שניהן בני ל' יום.
תשו', תשוב או העיין בטבלעללע א' שצטור
שהבחי לעיל (בזה הסו'), ותראה שכבר עברו
תוך ה"ח שנים שבמחזור זה ט' שנים שלמים. נמלא שעוד הרווחנו ט' ימים
ביומי הלבנה ב"ח שנים הנ"ל. צדף צ' היתרונות האלה יחד. ויעלה 189
ימים. הגבה סך 189 ימים היתרונות, ב' 207 של החסרונות, ישאר לך
18 ימים. לכן תחשוב לאחור מראש השנה שהוא צ' אקטאבער, ו"ח ימים
למסרע, דהיינו צ' ימים הראשונים מאקטאבער וט"ז ימים האחרונים של
זעפטעמבער שהם יחד י"ח ימים נמלא יגיע לך ר"ה של שנת תר"ה
צ"ד זעפטעמבער.

(ג) אמנם כל זה אם תרצה להעמיך בהדרג והלבינו על צדו. אבל ידעתי לך
דרך קצרה שתוכל על ידי לידע בראיה יום מחדשיהם יהי' ר"ה.
והוא בשתדע רק מתי תחול תקופת תשרי בהאי שנה. דכלל הוא כל שחל תקופת
תשרי בסוף ג' שעות ראשונות בלילה או תחול בלילה שקדים ז' אקטאבער. ואם
בשאר הלקי היום או תחול ביום ו' אקטאבער. א"כ באשר שידעת שתקופת
תשרי דהאי שנה תר"ה תחול ביום א' ב"ג תשרי 3 אוהר נאך מיטענערנאכט
(כפי' ג'), א"כ יהיה ב"ג תשרי ביום 6 אקטאבער. ועתה לא וחשוב כ"ג ימים
למסרע דהיינו עד יום ר"ה, ותראה שיום ר"ה דשנת תר"ה יחול ביום י"ד
זעפטעמבער. ועי"ח תוכל לסדר לך מיום ליום ולהלן, כל ימי חרשיהן וחגותיהן
כל א' על מקומו כראוי. עוד יש דרך קצרה לפיך, שאם רק תדע בראיה יום
מחדשם הל יום א' דפסח שלנו, תחשוב מלמד זס א' דפסח, עוד קס"ב יום,
וידעת שזס קס"ג אחריו הוא ר"ה שלנו. — וכ"כ תחשוב אחר אינו יום שבחדשם
שבו חל פסח שלנו, קס"ב יום בחדשיהם, ועי"ח תדע בנקל בראיה יום מחדשם
הל ר"ה שלנו: וברוך רחמנא דסייען עד כאן.

הק ישראל ליפשיין.

פתח התיבה

יהוה לוח ראשי התיבות שבסדר זה, מסודרים על פי א. ב. אמנם ידע להוי כי כל ראשי התיבות שתחלקן אחת או שתיים מאותיות השימוש כמו ב. ד. ה. ו. כ. ל. פ. ש. לא יבקשו ולא ימלאו בסדר האות השמושי, ויבוקש הדבר וימלא כתוב, בהאית הכרשיי הראשון כי שם ציהו. למשל, במלת דבלא"ה לא ימלא בראת ד', רק יסיר הד' שהוא אות השימוש, ויחסם וימלא בראת ב', ולמראה עיניו ישפוט, שרציהו לומר דבלאו הכי. וכן בכל דבר וענין:

כמה שכתוב. בעה"ב בעל הכית. בע"ח בעלי חיים. ב"פ נגד פשתן. בפ"ע בפני עמנו.
בקי"א בקיטורס אחרון. ב"ש בית שמאי. בשא"מ בשאינו מינו. בשבמל"ו ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד:

ג"מ ג' עפחים. ג"ב גם כן. ג"ם ג' סודות. ג"פ ג' עפחים. ג"ש גזירה שוב, ג' שנים:
ד"א ד' אלנינו. ד' אמות, ד' אחר. ד"ה דבור המתחיל, ד' ס', דכרי הכל.
דל"ת דומה לא תעשה. ד"ם דברי סופרים, ד' ס'. דע"ד ד' על ד', דעל דעת.
דשיל"מ דבר שיש לו מחירין. ד"ת דין תורה:

ה"ה הוא הדיון. הרי הוא. הו"א פ"ס אמינא. הו"ל כוס ליה. הו"ל"ל הוא ליה למימר.
הו"מ"ל הוא מתי למימר. ה"פ ס' עפחים, היינו עקמא. ה"ל"ם הלכה למשה
מסיני. ה"ג הכי נמי, הכא נמי. ה"ג"ם הנכו מיני. ה"פ הכי שישא. ה"ק הכי קלמא.
ה"ר"י הכי יום. ה"ת"ה הא תינת:

זא"ז זה אחר זה. זה"ו זמן כוס. זו"ל זה וזה גורם. זל"ו זה לזה. זמ"ז זה מזה.
ז"נ ו' נקיים:

חוד"מ חול המועד. חו"ג חוזה וגיטור. ח"ל מן לארץ. ח"י מק יעקב. ח"מ חושן
משפט. ח"ש חזי שיעור:

אח"כ, כל המבקש לידע בראיה יום מחדשיהם יחול ר"ה שלנו, לרץ לשום עין
על ה' דברים: (א) כמה שנים כבר עברו במחזור קודם ר"ה זה. דהרי בכל
שנה ושנה משנים שעברו ההארץ שנת החמה י"ח יום יותר על שנת הלבנה.
ונמלא שלמשל ר"ה של שנת צ' שבמחזור הלבנה, הועתק ר"ה שלנו י"ח יום
לאחור מב' אקטאבער, ויחול צ"ח זעפטעמבער. ובשנה ג' שבמחזור כבר
הועתק ר"ה לאחור כ"ב יום ויחול ר"ה צ"ד זעפטעמבער וכן בכל שנה ושנה.
(ב) צדף ג"כ לידע כמה שנים עברו במחזור שהיו חסרים, דהיינו שהיו חסון
וכסלו שניהן בני כ"ט יום. ונמלא שנים עברו זה הועתק ר"ה שוב לאחור לתוך
זעפטעמבער בעד כל שנה חסירה שבערה במחזור הלבנה, יום א'. (ג) גם כן
לרץ לידע כמה שנים עברו במחזור שעשו הן אותו (שאלתיארה), שהיה אז
(פעברואר) כ"ט יום, ונמלא שני"ז התארך שנהם אז עוד יום א' יותר על שס"ה
ימים. ונמלא שני"ז הועתק ר"ה שלנו יותר לאחור מב' אקטאבער לתוך
זעפטעמבער כל כך ימים, כמספר השאלתיארה שהיו תוך המחזור. אבל נגד
ג' דברים הנ"ל שמעתיקום את ר"ה שלנו לאחור מב' אקטאבער לתוך זעפטעמבער
לרץ נמי להשיג ולשום עין על ב' דברים אחרים שעל ידיהן ישלמו החסרונות
הימים הנ"ל, ויתקרב שוב ר"ה מהוך זעפטעמבער לב' אקטאבער, או יעבור
גם יותר להלאה לתוך אקטאבער. והם (ד) כמה שנים עברו במחזור שהיו לנו
כזה עיבור, ועי"ח ההקרב שוב ר"ה שלנו מהוך זעפטעמבער לב' אקטאבער
ולהלאה, כשעור ל' יום חודש העיבור בכל שנה ושנה משעת העיבור.
(ה) וכמה שנים עברו במחזור שהיו חסרים שנה שלימה שלנו, דהיינו חסון וכסלו
שניהן בני ל' יום, ועי"ח שוב התארך שנת הלבנה בכל שנה שלימה ששערה,
יום א', והתקרב ר"ה שלנו גם עי"ח מהוך זעפטעמבער לתוך אקטאבער.
(ו) ואם תשגיח על ה' דברים אלה, ותנכה צ' מיני היתרונות הנ"ל מב' מיני
חסרונות הנ"ל. וכימים שיסאלו לך מהחסרונות הנ"ל תחשוב לאחור
מב' אקטאבער, הוכל לכוון על הנקודה בראיה יום מחדשם יחול ר"ה שלנו,
צלי שום שגיאה.

(ז) למשל, שתראה לידע בראיה יום מחדשם יחול ר"ה שלנו שנת תר"ה.
חקור החלה (א) כמה שנים עברו במחזור. תשו'. כבר ידעת
(כגילוי סי' ל"ח) ששנת תר"ה הוא שנת י"ט במחזור לבנה, א"כ עברו י"ח שנים.
אמור מעתה י"ח פעם י"א. הוא 198 יום. שאלה ב' (ב) וכמה שנים היו
צ"ח שנים הנ"ל חסרים. תשו' אם תחשוב יפה מידי שנה שנה בשנת מחזור,
תמלא שכבר עברו ד' שנים חסרים תוך ה"ח שנים. אך תוכל להקל מעליך
מאח החשבון הזה, בשתשגיח על לוחות (טבלעללעט) שצטור ח"ח (טבלעללעט
א') ששם מוצר כל שנה ושנה השנים ששערו אך היו א' שלמים או חסרים
או כסדרן כפי שהוריתך (פי' ט"ו), ותמלא שכבר עברו ד' שנים ברה"ח שנים
שהיו בהן חסון וגשלו שניהן חסרים. נמלא שחסר לך שוב 4 ימים. שאלה
ג' (ג) כמה שאלתיארה שהם תוך ה"ח שנים שעברו במחזור. תשו', הרי
נקל לך לידע שבשנת חקפ"ו תחול המחזור הזה שאנחנו עומדים בו כעת (פי'
לעיל סי' י"ח). וגם ידעת שוב בכל שנה ד' יעשו שאלתיארה (כגילוי סי' ג"ב)

א"א אחד. א"א אי אמרת, או אפשר, אין אומרים, אין אדם: א"א"ב אלא אם כן. אאע"ה
אברהם אבינו ע"ה. אב"ו אמר כרוך ילחק, אינו כן יומן. א"א"א אביו ואמו. אה"ע
אין העור. א"ח אורח חיים. אח"כ אחר כך. א"ח"מ"ב אחר מחילת כבודו. אחר"ג אינו
חוזר וגיטור. א"ח"פ אחר פסח. א"י ארץ ישראל, אינו יכול. א"י"ל אין לומר. א"ילה"ק
אין להקשות. א"כ אם כן. א"ל"ה"ה אי לא תימא הכי. א"ב אי נמי,
אינו נאמן. א"ע"ה את עמו. א"ע"ג אף על גב, א"ע"ב אלא על כרחך. א"ע"ב אף על פי
כן. אפ"ה אפילו סי. א"צ"ו אין צדף. א"צ"ל"ל אין צדף לגושו.
א"ר אליה רבה, אמר רחמנא. א"ר"ת אמר רחמנא לא תעביד. א"ת"ל אם תמלא לומר:
בב"א בנת אחת. ב"ב בנת תמלא, כעל בית. ב"ד בית דין, בודיע' דניענד. ב"ה
בית הלל. בהמ"ו ברכת המזון. בור"ח בשר ומלך. בור"ח בנו ותלמידו. בור"א
גוף אחר זס. בודע"ז כמות כוס. ב"ב"ב בית יוסף, כן יומן. ביהמ"ד בית המדרש.
בירחמ"ק בית המקדש קים. בירע"ר בית הערביים. ביר"ש בין השפסות. בירב"ג
בית הפנסת. ביר"ב בית הכסא. בברד"ש"י כנדי שיעשו. בכה"ג כהאי גוונא. בל"א
בלאן אשכנזי. בל"ו בלא זה. בל"י בלאן יונית. בלא"ה בלאו הכי. במב"ב כסין
כשני. במד"א כמה דברים אמורים. במ"ד כשישתא דשמיא. במ"ש כחולאי שנת.

